

Aan de gemeenteraad

Op 4 september 2025 stelde raadslid M. van Campenhout (Rotterdam BIJ1) ons schriftelijke vragen over Detentiecentrum Rotterdam (25bb006149).

Inleidend wordt gesteld:

In Rotterdam staat één van de drie detentiecentra van Nederland. Jaarlijks worden hier ongeveer 4.000 mensen per jaar opgesloten in strafrechtelijke omstandigheden. Ze zitten achter tralies, onder bewaking, en soms zelfs in isolatie. Dit gebeurt niet omdat zij een misdaad hebben gepleegd, maar omdat ze geen papieren hebben. Rotterdam BIJ1 vindt het schandalig dat onze stad dit faciliteert. Wij pleiten voor de sluiting van het Detentiecentrum Rotterdam (DR). Ook keren wij ons fel tegen het wetsvoorstel dat ongedocumenteerd zijn strafbaar maakt, net als het helpen van deze mensen. Deze twee ontwikkelingen zijn onlosmakend verbonden aan elkaar. Ze vormen samen een gevaarlijk en onmenselijk migratiebeleid.

Hieronder volgt de vraag en onze beantwoording:

Vraag 1:

In het DR worden mensen opgesloten zonder strafbaar feit. Toch zitten zij vast onder strafrechtelijke omstandigheden. Hoe vindt het college dat dit beleid aansluit op de mensenrechten?

Antwoord:

Het Detentiecentrum Rotterdam valt onder de verantwoordelijkheid van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). DJI valt onder het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V). Het opleggen van vreemdelingenbewaring gebeurt op basis van de Vreemdelingenwet 2000. Vreemdelingenbeleid en ook vreemdelingenbewaring is een verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid, te weten de minister van J&V en niet van de gemeenten.

Vraag 2:

Erkent het college dat hiermee het verschil tussen strafrechtelijke detentie en bestuursrechtelijke detentie feitelijk wordt uitgewist, en wat zegt dat over de rechtvaardigheid van dit systeem? Erkent het college dat ook ongedocumenteerde mensen recht op vrijheid en veiligheid, en dat (de angst voor) vreemdelingendetentie hierop een ernstige inbreuk vormt?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 3:

Ziet het college morele of bestuurlijke verantwoordelijkheid om zich te verzetten tegen een beleid dat mensen zonder strafrechtelijk feit opsluit onder strafrechtelijke omstandigheden, in het bijzonder binnen haar eigen gemeentegrenzen?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 4:

Kan het college inzichtelijk maken hoeveel mensen uit Rotterdam daadwerkelijk in het DR terechtkomen?

Antwoord:

Nee, het college heeft deze informatie niet.

Vraag 5:

Welke discretionaire bevoegdheid heeft de Rotterdamse politie in de keuze tot inbewaringstelling van mensen zonder verblijfsvergunning? Kan de burgemeester aandringen bij de politie om bij de handhaving van de identificatieplicht hun discretionaire bevoegdheid zorgvuldiger te gebruiken, zodat ongedocumenteerde mensen zich in Rotterdam veiliger kunnen voelen?

Antwoord:

De Rotterdamse politie heeft hierin geen specifieke discretionaire bevoegdheid. Daarnaast geldt de identificatieplicht voor iedereen. Vreemdelingen die wachten op hun vreemdelingendocument of het document kwijt zijn, krijgen van de IND een schriftelijke verklaring. Daarin staat dat zij rechtmatig in Nederland verblijven. Dit heet ook wel een artikel 9-brief. De brief is te gebruiken als het bewijs van rechtmatig verblijf en voldoet voor de politie aan de identificatieplicht.

Vraag 6:

Kan de gemeente ervoor zorgen dat Rotterdammers die in het DR terechtkomen hun persoonlijke bezittingen toegestuurd krijgen?

Antwoord:

De regels met betrekking tot het meenemen of toesturen van persoonlijke bezittingen in DR zijn bepaald door het ministerie van J&V. De gemeente heeft in deze geen bevoegdheden en geen rol.

Vraag 7:

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie schrijft regelmatig dat het DR structureel kleding tekort komt. Kan de gemeente hierin faciliteren?

Antwoord:

Nee, zie het antwoord bij vraag 6.

Voorts wordt door het raadslid gesteld:

Ongedocumenteerde mensen hebben vaak al te maken gehad met traumatische ervaringen, zoals oorlog, vervolging, geweld en migratie. Opsluiting maakt hun situatie vaak veel erger.

Vraag 8:

Erkent het college dat langdurige vreemdelingendetentie leidt tot verhoogde risico's op psychische klachten zoals depressie, angststoornissen en suïcidaal gedrag? En deelt het college onze zorgen voor het welzijn van deze mensen?

Antwoord:

Het college ziet geen aanleiding hierover een standpunt in te nemen en verwijst u hiervoor naar het ministerie van J&V.

Vraag 9:

Zijn er gegevens bekend over het aantal geregistreerde incidenten rond zelfbeschadiging en suïcide(pogingen) in het DR, bijvoorbeeld zoals die in de jaarlijkse publicatie *Voorvallen in justitiële inrichtingen* worden vermeld?

Antwoord:

Bij het college zijn deze niet bekend.

Vraag 10:

Is het college bereid om bij het Rijk aan te dringen op transparantie en onafhankelijke monitoring van dergelijke incidenten in het DR, en daarbij actief de cijfers uit het *Voorvallen*-overzicht voor de Rotterdamse context op te vragen en te delen?

Antwoord:

Het college is bereid om het ministerie te verzoeken dergelijke gegevens transparanter en navindbaar te publiceren.

Voorts wordt door het raadslid gesteld:

Mensenrechtenorganisaties en advocaten signaleren al jarenlang ernstige tekortkomingen in de medische zorg in het DR, terwijl de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) dit blijft ontkennen. Artsen en verpleegkundigen uit de regio, die daar werkzaam zijn, kunnen hierdoor onder grote druk komen te staan.

Vraag 11:

Welk effect heeft dit op hun werk en welzijn, en hoe kan het college deze zorgprofessionals, die mogelijk in Rotterdam wonen en werken, ondersteunen zodat zij hun werk in het DR op verantwoorde wijze kunnen uitvoeren?

Antwoord:

Het DR valt onder de verantwoordelijkheid van de DJI en niet onder die van de gemeente Rotterdam. Hetzelfde geldt voor de zorgprofessionals die er werkzaam zijn. Mochten er signalen van zorgprofessionals binnen komen bij het college, dan zullen wij deze bij J&V onder de aandacht brengen.

Voorts wordt door het raadslid gesteld:

Meldpunt Vreemdelingendetentie en de Nederlandse Vereniging van Psychiatrie (NVvP) waarschuwden in 2023 dat isolatie in Nederlandse detentiecentra te makkelijk en te lang wordt ingezet, in strijd met internationale mensenrechtennormen [1]. Zo was er in 2023 een man die 6 maanden lang in isolatie gezet is, omdat hij weigerde een meerpersoonscel te delen.

Vraag 12:

Welke gegevens zijn bij het college bekend of opvraagbaar via het Rijk over het gebruik van isolatie in het DR? En op welke manier zet het college zich in voor structurele transparantie over deze cijfers, gezien de impact van isolatie op mentale gezondheid en mensenrechten?

Antwoord:

Deze gegevens zijn niet bekend bij het college. Het DR valt onder de verantwoordelijkheid van de DJI. Het college onderschrijft het belang van transparantie.

13. Welke concrete stappen heeft het college ondernomen om de welzijns- en mensenrechtensituatie in het DR te verbeteren of aan te kaarten bij het Rijk?

Antwoord:

Het college heeft hierin geen stappen ondernomen.

14. Hoe kijkt het college ernaar om een onafhankelijk onderzoek te doen naar de impact van detentie op de mentale gezondheid en het welzijn van mensen in het DR?

Antwoord:

Het DR valt onder de verantwoordelijkheid van de DJI en deze onder de minister van J&V. De gemeente is niet bevoegd in deze onderzoek te doen.

Vraag 15:

Is het college bereid om actief alternatieven te verkennen, mede in het kader van de mensenrechtelijke zorgen rond de opsluiting van ongedocumenteerde mensen?

Antwoord:

Nee, het college is daar niet toe bereid, dit betreft Rijksbeleid

Vraag 16:

Welke opvang of nazorg is er geregeld voor de honderden mensen die worden vrijgelaten uit het DR, en hoe voorkomt het college dat zij, zoals wij horen, zonder enige begeleiding of perspectief op straat worden gedumpt? Erkent het college dat als deze praktijk klopt, dit neerkomt op het institutioneel afstoten van mensen, en totaal haaks staat op de zorgplicht van een stad die mensenrechten zegt te respecteren?

Antwoord:

Er kunnen diverse redenen zijn voor vreemdelingenbewaring en ook diverse redenen om de vreemdelingenbewaring te beëindigen. Het college heeft hierin geen enkele rol.

Vraag 17:

Is het college zich ervan bewust dat het DR zorgt voor meer dakloze mensen in onze gemeente?

Antwoord:

Het doel van het detentiecentrum is om mensen terug te laten keren naar het land van herkomst. Het is mogelijk dat dat niet lukt, waardoor iemand weer wordt vrijgelaten. Het merendeel was al dakloos voordat ze in het DR kwamen en zijn dat dan mogelijk na hun vrijlating weer of ze kunnen terecht in hun netwerk. Veelal gaan mensen weer terug naar de stad/omgeving waar ze vandaan komen. We zien geen stijging in het aantal ongedocumenteerde mensen die buiten slapen.

Vraag 18:

Hoe kijkt het college naar het feit dat de praktijk van vreemdelingendetentie in Rotterdam, disproportioneel mensen van kleur treft, en onderdeel is van een migratiebeleid dat structurele ongelijkheid, uitsluiting en koloniale verhoudingen reproduceert? Erkent het college dat het DR op deze manier een zichtbaar en gewelddadig symptoom is van institutioneel racisme?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.

Voorts wordt door het raadslid gesteld:

Afgelopen mei zijn 58 extra bedden vrijgemaakt in het DR voor strafrechtelijke verdachten. Dit is mogelijk gemaakt door ongedocumenteerde mensen te dwingen hun cel te delen met elkaar.

Vraag 19:

Is het college hiervan op de hoogte? Hoe beoordeelt het college deze keuze, waarbij mensen zonder misdaad letterlijk worden verschoven om ruimte te maken binnen een strafstelsel waar ze überhaupt niet thuishoren?

Antwoord:

Het DR valt onder de verantwoordelijkheid van de DJI en de relevante regelgeving.

Vraag 20:

Welke rol speelt de gemeente Rotterdam in de uitvoering of facilitering van het DR?

Antwoord:

De gemeente speelt hierin geen enkele rol. Het DR valt onder de verantwoordelijkheid van de DJI.

Vraag 21:

Wanneer loopt het contract tussen de gemeente en DR af? Zijn er al onderhandelingen over eventuele verlenging, en kan de documentatie hieromtrent gedeeld worden? Is het college bereid om eventuele verlenging te heroverwegen, of er vanaf te zien?

Antwoord:

Het perceel van het DR maakt onderdeel uit van een groter perceel. Het grotere perceel is in erfpacht uitgegeven aan (c.q. t.b.v.) Rotterdam Airport Vastgoed B.V.

Deze erfpacht eindigt op 27 december 2100. Het perceel van het DR is door Rotterdam Airport Vastgoed B.V. in ondererfpacht uitgegeven aan (c.q. t.b.v.) de staat der Nederlanden. De ondererfpacht eindigt op 20 november 2057. Rotterdam Airport Vastgoed B.V. heeft het recht de ondererfpacht eenmaal te doen verlengen met een periode van 25 jaar.

Vraag 22:

Kan het college of/hoe er toezicht is vanuit de gemeente op wat er zich afspeelt binnen het DR? Als dit niet het geval is, is het college bereid daarop alsnog aan te dringen?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.

Voorts wordt door het raadslid gesteld:

Het voorgestelde wetsvoorstel dat ongedocumenteerdheid en hulp aan hen strafbaar stelt, vormt een directe bedreiging.

Vraag 23:

Is het college op de hoogte van de voorgestelde wet die ongedocumenteerdheid en hulp daaraan strafbaar stelt? Wat is de reactie van het college op de risico's hiervan voor ongedocumenteerde mensen in Rotterdam, maatschappelijke organisaties en zorgverleners?

Antwoord:

Er is een nieuw wetsvoorstel (een novelle) die het voorstel van de wet voor de Asielnoodmaatregelenwet wijzigt en het daarin voorgestelde artikel 108a van de Vreemdelingenwet 2000 (strafbaarstelling illegaal verblijf). Doel van het wetsvoorstel is om ervoor te zorgen dat hulp aan vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven, niet strafbaar zal zijn. Daartoe wordt in artikel 108a geregeld dat deelname aan het daarin strafbaar gestelde feit, anders dan als pleger, niet strafbaar is. Overigens is het besluiten over wetten voorbehouden aan regering en parlement en is ook het college gebonden aan wetten.

Vraag 24:

Hoe gaat het college Rotterdammers (individuele, religieuze instellingen, artsen, etc.) beschermen die solidariteit tonen aan ongedocumenteerde mensen, nadat deze wet wordt ingevoerd?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 23.

Vraag 25:

Is het college bereid zich uit te spreken tegen de strafbaarheidsstelling en zich aan te sluiten bij andere gemeenten die dit beleid actief verwerpen?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 23.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten